

**ústav pro studium
totalitních režimů**

Čj.: USTR 1-9/2017

Praha, 16. listopadu 2017

Počet listů: 5

Zápis z 9. jednání Rady Ústavu pro studium totalitních režimů

Datum a místo zasedání: 13. 11. 2017, 16.00 hod., ÚSTR

Rada Ústavu: Zdeněk Bárta, Emilie Benešová, Jan Bureš, Michal Uhl, Eduard Stehlík

Ústav pro studium totalitních režimů: Zdeněk Hazdra, Ondřej Matějka, Jaroslava Rákosníková, Michael Pelíšek

Archiv bezpečnostních složek: Světlana Ptáčnicková

Omluveni: Lukáš Jelínek

Zápis vyhotovila: Jana Lišková

Program jednání:

- 1. Schválení programu**
- 2. Verifikace zápisu z 8. jednání**
- 3. Kontrola úkolů**
- 4. Informace o činnosti**
- 5. Organizační řád ÚSTR**
- 6. Plán činnosti na rok 2018**
- 7. Různé**

Ad 1) Schválení programu

Předsedkyně Rady Ústavu E. Benešová zahájila v 16.05 hod. 9. jednání Rady ÚSTR v roce 2017 a následně představila program jednání.

Vzhledem k tomu, že nikdo z přítomných členů Rady Ústavu neměl k navrženému programu připomínky či návrhy k doplnění, dala E. Benešová o jeho znění hlasovat.

Usnesení: Program byl schválen v navrženém znění.

Hlasování: 5 pro (jednomyslně)

Ad 2) Verifikace zápisu z 8. jednání

E. Benešová vyzvala členy Rady Ústavu k vyjádření připomínek k zápisu z 8. jednání. Další připomínky nebyly vzneseny.

Usnesení: Rada Ústavu schvaluje zápis z 8. jednání Rady ÚSTR v roce 2017 v předloženém znění.

Hlasování: 5 pro (jednomyslně)

Ad 3) Kontrola úkolů

Radě Ústavu byl předložen přehled zadaných úkolů a jejich plnění:

> Informovat o postupu prací v rámci rekonstrukce budovy ÚSTR

Z. Hazdra připomněl, že na minulém jednání členy Rady ÚSTR informoval, že na stavbě právě probíhá ověřování předpokladů projektu, které za provozu budovy nebylo možné zkontrolovat, s realitou. Nyní se ukázalo, že některé předpoklady naplněny nebyly. Od té doby byl zahájen statický průzkum, neboť se ukázalo, že budova byla oproti projektovému záměru při stavbě ošizená a plášť má v reálu nižší váhu, než je v projektové dokumentaci zaznamenáno. Je proto třeba ověřit, zda zátěž, s kterou projekt rekonstrukce počítá, nosná konstrukce unese či bude třeba budovu zpevnit. Průzkum bude trvat až do ledna. V mezidobí probíhají demontážní práce (klimatizace, topení apod.).

E. Stehlík se otázal, zda byl poddimenzován pouze plášť či došlo při stavbě k ošizení i nosné konstrukce.

M. Pelíšek vysvětlil, že odpověď na tuto otázku vyplyne až z probíhajícího průzkumu.

E. Benešová požádala o zařazení informací o stavu prací i na příštích jednáních.

Ad 4) Informace o činnosti

O. Matějka připomněl, že ve třetím čtvrtletí bylo hlavním aktivním měsícem září. Vyšel *Biografický slovník náčelníků operativních správ Státní bezpečnosti v letech 1953-1989*, což je výsledek práce posledních let. Spolupráce s jednotlivými autory byla v některých případech složitá, přesto je O. Matějka nesmírně rád, že se slovník podařilo dokončit. Ačkoliv bylo veřejně řečeno, že současné vedení vydání slovníku blokovalo, ve skutečnosti v letech 2014-2015 byla dokončována poslední hesla a za následující rok a půl se podařilo uskutečnit redakční práce a připravit rozsáhlý text k tisku. Slovník je jedním z počínů, kterým se Ústav snaží plnit své „domácí úkoly“. Dalším výstupem tohoto typu je například databáze struktury Ministerstva vnitra či první díl připravovaných dějin StB. Dále O. Matějka sdělil, že v uplynulém období byla zahájena výstava *Případ Světlana*. Z hlediska mediální prezentace se bohužel nejedná o významnou akci, nicméně přesto by ji rád vyzdvihl, neboť se jedná o povedenou roční práci několika kolegů. Výstava byla prezentována v Muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, které je druhým nejnavštěvovanějším místem v Čechách a zároveň lokalitou, kde se případ skutečně odehrával. V příběhu této odbojové skupiny se koncentrují snad všechny otázky spojené s problematikou třetího odboje. Jedná se o velmi podařenou výstavu, neboť se autorům podařilo dohledat celou řadu klíčových dokumentů, které dosud nebyly známé. Jde tudíž i o významnou průkopnickou práci. O. Matějka v této souvislosti poděkoval všem, kdo se na výstavě podíleli. Upozornil dále, že se jedná výstavnický vzato o nejzdařilejší počín Ústavu.

V příštím roce by se výstava měla přesunout do Prahy. V uplynulém čtvrtletí rovněž stojí za zmínku vydání edice dokumentů *Akce Sever*. V angličtině dále vyšel úspěšný komiks *Ještě jsme ve válce*. Za zmínku stojí i publikace *Čechoslováci v gulagu*, která doprovází dokumentární cyklus připravený ve spolupráci s Českou televizí. Trojdílný dokument je v těchto dnech ke zhlédnutí na obrazovkách. Natáčení bylo podloženo obrovskými rešeršními pracemi, jednalo se proto o velmi nákladný projekt. První díl dokumentu byl odvysílán při příležitosti sta let od ruské revoluce.

Z. Hazdra, ač se jedná o akci již ze čtvrtého čtvrtletí, připomněl konferenci ke stému výročí založení organizace Čeka na půdě Senátu PČR. Konference byla mezinárodně zastoupena. Poděkoval v této souvislosti všem jejím organizátorům. Rovněž vyzdvihl výstavu ke sto letům komunistického hnutí, jež byla v minulém týdnu zahájena na náměstí Václava Havla. Jedná se o výstavu převzatou z Německa. Dále popsal stav vyřizování agendy dle zákona č. 262/2011 Sb. Zdá se, že agenda se již, pokud nedojede k neočekávanému nárůstu žádostí např. za již zesnulé účastníky třetího odboje, chýlí ke svému konci.

J. Bureš ocenil, že se velké množství historiků Ústavu zúčastnilo olomouckého sjezdu. Je to dokladem, že o sobě ÚSTR dává vědět. Otázal se v této souvislosti, zda vedení Ústavu nezvažuje publikování výstupů svých zaměstnanců na konferenci s ohledem na to, že ze sjezdu žádný sborník nevzniká.

Z. Hazdra vysvětlil, že publikace výstupů závisí na individuální domluvě účastníků jednotlivých panelů.

O. Matějka sdělil, že souhrnné vydání příspěvků se neplánuje, autoři je nicméně rádi uplatní jinde.

E. Benešová upozornila, že dle jejího soudu je čerpání rozpočtu nevyrovnané a zdá se jí, že se málo čerpá.

J. Rákosníková sdělila, že zrovna dnes bylo uděláno rozpočtové opatření za účelem nákupu IT techniky v hodnotě 800 tisíc Kč. Dále je v plánu nakoupit skener za 450 tisíc Kč. Do konce roku tedy tuto položku rozhodně vyčerpáme. Rovněž vysvětlila, že čerpání průběžně samozřejmě sleduje a připravuje predikci do konce roku. Odd. ekonomiky rovněž připraví tabulku se stavem čerpání k 15. 11. 2017, která bude dána k dispozici jednotlivým ředitelům odborů. Případně navrhne opatření, jak prostředky dovyčerpat.

E. Benešová se v této souvislosti otázala, v jakém stavu je čerpání rozpočtu u ABS.

S. Ptáčníková sdělila, že ABS se samozřejmě snaží řádně čerpat, nicméně v případě investic je ve složité situaci, neboť na letošní rok bylo plánováno zateplení budovy v Braníku, ale ABS je v současnosti s dodavatelem v právní při. Dokud se situace nedořeší, není možné práci zaplatit.

Členové Rady ÚSTR vzali předložené informace o činnosti za třetí čtvrtletí na vědomí.

Ad 5) Organizační řád ÚSTR

O. Matějka vysvětlil, že vedení Ústavu se rozhodlo přistoupit k jednoduchému organizačnímu kroku, konkrétně k rozdělení stávajícího Odd. výzkumu 1945-1989 na dvě rovnocenná oddělení. Důvody jsou čistě organizační, neboť dosavadní oddělení má 33 zaměstnanců, což je přibližně dvakrát až třikrát víc než všechna ostatní oddělení ÚSTR. Na vedoucího to tak klade značnou administrativní zátěž a ubírá mu to kapacitu na vlastní odborný výzkum. Tento stav není ani udržitelný ani férový. Organizační změna nezpůsobí žádné změny ve vztazích mezi kolegy, ani změny kanceláří. Projektová činnost rovněž může pokračovat napříč odděleními.

E. Stehlík se otázal, kdo bude vedoucím Odd. výzkum 1945-1989 II.

O. Matějka sdělil, že na pozici se počítá s O. Vojtěchovským. Jedná se o renomovaného zkušeného badatele, který na Ústav nastoupil před více než rokem. Dále O. Matějka vysvětlil,

že kolegové, kteří jsou na Ústavu již déle a lépe se znají zůstanou v Odd. výzkumu 1945-1989 I. Relativně noví zaměstnanci přejdou do Odd. výzkumu 1945-1989 II. Se všemi kolegy, kterých se organizační změna dotkne, bylo vše projednáno, nikdo neměl se změnou problém. Jedná se tudíž o nekonfliktní opatření.

E. Benešová se otázala, zda má vedení finanční zdroje na plánovanou změnu.

O. Matějka vysvětlil, že jde jen o vyčlenění příplatku za vedení, neboť O. Vojtěchovský je již zaměstnancem Ústavu. Zdroje tedy bez problémů k dispozici jsou.

J. Bureš upozornil, že stav bude vyžadovat vzájemnou koordinaci obou vedoucích.

O. Matějka vysvětlil, že zavedením projektového řízení je obsah vědecké činnosti řízen skrze projekty, oddělení jsou jen organizační jednotkou (administrace docházky, cest apod.). Vedoucí by měl být zkušenější a starší, aby mohl svým kolegům pomáhat s problematičtějšími věcmi. To ale při více než třiceti podřízených není možné. Zmenšení oddělení tak zlepší přímý kontakt vedoucího se zaměstnanci. Zvýší se i prostor pro obsahové vedení.

E. Benešová vyjádřila nelibost nad skutečností, že obě nová oddělení mají zcela totožnou náplň práce. Sama by šla cestou projektových týmů, nikoliv oddělení. V čl. 10 odst. 5, bod g) požádala o přímý odkaz na Řád, kterým se stanoví pravidla pro přípravu a vyhlášení vnitřních předpisů v oboru působnosti Rady ÚSTR.

S touto formulační změnou akklamativně souhlasili všichni přítomní členové Rady Ústavu.

O. Matějka opětovně vysvětlil, že oddělení je organizační jednotkou, obsahové řízení je řešeno přes čtvrtletní hodnocení, vědecké semináře, Koncepci vědecké činnosti apod.

E. Benešová upozornila, že vedení Ústavu stále zachovává, podobně jako jiné státní instituce, zastaralou organizační strukturu, neboť neumí do struktury zahrnout týmy.

Usnesení: Rada Ústavu souhlasí s navrženým řešením a žádá o úpravu čl. 10 odst. 5, bod g) dle návrhu E. Benešové.

Hlasování: 5 pro (jednomyslně)

/O. Matějka opustil v 16.42 jednání/

Ad 6) Plán činnosti na rok 2018

Z. Hazdra připomněl, že členům Rady Ústavu byla předložena pracovní verze Plánu činnosti na rok 2018. Návrh koresponduje s hlavními pilíři činnosti ÚSTR, odráží ale i ekonomickou a digitalizační agendu. Naprostá většina letošních projektů trvá, Plán počítá jen se čtyřmi novými. Během příštího roku by měl být dokončen *Slovník funkcionářů KSČ*, první díl dějin StB či výzkum československé justice (v plánu je slovník prokurátorů). Počítá se samozřejmě s akcemi k osmičkovým výročím, které byly obsáhle prezentovány na minulém jednání. V provozně technické agendě je hlavním úkolem rekonstrukce budovy v Siwecově ulici. V rámci digitalizace se plánuje pokračovat v dosavadní spolupráci s ABS (projekt vyšetřovacích spisů) a s Národním muzeem (Archiv rádia Svobodná Evropa). Chystá se společné memorandum s ČRo, na jehož základě bude mít Ústav podíl na akcích k výročí roku 1968. Návrh Plánu činnosti byl v minulém týdnu projednán i s Vědeckou radou, která neměla k textu žádné připomínky.

M. Uhl upozornil, že v souvislosti s koncem svého mandátu cítí nízkou legitimitu do Plánu činnosti na rok 2018 zasahovat.

J. Bureš konstatoval, že projektů je značné množství, což vnímá jako důkaz pozitivní změny. Vždy je ale riziko zpoždování práce. To je ale typické i pro jiná odborná pracoviště. Plánované publikace zní dle jeho soudu rovněž slibně. V plánu je předložena celá řada zajímavých projektů (včetně nových) i k problematice třetí republiky, která byla dříve stranou

badatelského zájmu. Tento posun kvitoval J. Bureš s povděkem. Rovněž vyjádřil spokojenost s rozšiřováním spolupráce jak s domácími tak zahraničními subjekty. Dále vyzdvihl jako přínosné, že badatelé jsou schopni po skončení svého projektu přijít s projektem tematicky navazujícím, čímž využijí nastřádané kontakty a zkušenosti.

Z. Hazdra doplnil, že spolupráce s Polskem se ještě rozšíří. Před několika dny byla dohodnuta konference s IPN a UPN k letům 1918-1968 s akcentem na totalitární režimy v daném údobí. Rovněž se plánuje putování stávajících výstav. Je o ně totiž velký zájem a uvedení se dá spojit s besedami či tematickými semináři, což je příležitost, jak ukazovat práci ÚSTR v regionech.

E. Stehlík poznamenal, že Plán činnosti je skutečně široký a pokrývá jak výročí, tak zákonem vymezenou činnost, je však třeba upozornit, že bude klást velký nárok na naplnění. Následně vyjádřil naději, že schválená organizační změna přispěje ke splnění plánovaných aktivit, a popřál všem mnoho zdarů.

E. Benešová konstatovala, že dle jejího soudu je projektů zbytečně moc a pak se protahují, na což upozorňuje od začátku. Některé projekty se táhnou již mnoho let a doteď nejsou dokončené (viz. projekt věnující se persekuci křesťanů). Místo vymýšlení nových projektů by napjala síly k dokončení stávajících. Zároveň se otázala, proč jsou v Plánu činnosti uvedeny projekty, které byly plánovány jen do roku 2017.

Z. Hazdra vysvětlil, že se jedná o projekty, které jsou před dokončením. Často je to otázka měsíců, než se dokončí redakční práce na rukopisu. Stran projektu věnujícímu se persekuci křesťanů upozornil, že se jedná o plánovaně dlouhodobý projekt, z něhož každý rok vzejde hodnotná dílčí publikace.

/O. Matějka se v 16.55 vrátil na jednání/

E. Benešová vysvětlila, že nevytýká kvalitu projektu, ale formální stránku věci a požádala o přepracování.

Usnesení: Rada Ústavu ukládá řediteli Ústavu, aby předložil finální podobu Plánu činnosti na rok 2018 ke schválení na příštím jednání.

Hlasování: 5 pro (jednomyslně)

Ad 7) Různé

E. Benešová upozornila, že příští jednání bude posledním jednáním ve stávajícím složení Rady ÚSTR. Vzhledem k tomu, že již nikdo další neměl podnět do diskuze, ukončila následně v 17.04 hod. jednání.

Další jednání Rady Ústavu se bude konat dne 4. 12. 2017 v 16.00 hod. v budově ÚSTR v Hadovka Office Park, Evropská 2590/33c.

Za správnost:

Jan Bureš

.....
Emilie Benešová
předsedkyně Rady Ústavu pro studium totalitních režimů